

Лекционен курс за магистърска програма „ПСИХОЛОГИЯ НА ЗДРАВЕТО”

Идеографични техники за изследване на личностни особености 30 учебни часа

Анотация

Лекционният курс представя възможностите на шест методични средства за разкриване на субективните особености в индивидуалната психика, които са разработени от позициите на идеографичния подход. В началото на курса се представят отликите на този подход от традиционния номотетичен подход към изследването на личността; спецификата на феноменологичния тип анализ на преживяванията. Очертават се различията между екстернализацията и интернализацията тип беседа при терапевтичния контакт с клиента. Разгледани са техниките феноменологичен анализ, „репертоарна решетка” на Дж. Кели, „Q-сортировка” на У. Стивенсън, осемцветния тест на М. Люшер, „помагащ диалог” на К. Роджърс, методиката „Жизнен пасианс” на Р. Георгиева. Отделното или комплексно прилагане на тези идеографични методични средства в изследователската област на психологията на здравето, създава възможността да се разкриват именно конфигурацията от специфични характеристики, които индивидуализират психичния свят на конкретни изследвани лица.

Тематичен план на лекционен курс „Идеографични техники за изследване на личностни особености” 30 учебни часа

Тема №	Наименование на темата	Хорариум
1	ПОГЛЕД ВЪРХУ ОТЛИКИТЕ МЕЖДУ НОМОТЕТИЧНИТЕ И ИДЕОГРАФИЧНИТЕ ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ТЕХНИКИ. ВЪЗГЛЕДИТЕ НА ГОРДЪН ОЛПОРТ, ДАРИЛ БЕМ И Х. ХЕРМАНС.	2 учебни часа
2.	ПРЕИМУШЕСТВА И ОГРАНИЧЕНИЯ ПРИ ИЗСЛЕДВАНЕ ЧРЕЗ ИДЕОГРАФИЧНИ ТЕХНИКИ НА ЯВЛЕНИЯ ОТ СФЕРАТА НА ПСИХОЛОГИЯТА НА ЗДРАВЕТО	2 учебни часа
3.	СПЕЦИФИКИ ПРИ ПРИЛАГАНЕТО НА МЕТОДИЧНИ СРЕДСТВА ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ НА ГРУПОВИ И НА ИНДИВИДУАЛНИ СЕМАНТИЧНИ ПРОСТРАНСТВА.	2 учебни часа
4.	ПРОУЧВАНЕ НА ОТДЕЛНИЯ СЛУЧАЙ (Case Study Research): ДИЗАЙН И МЕТОДИ.	2 учебни часа
5.	ТЕОРИЯ, ПРАКТИКА И ОЦЕНКА НА КЛАСИЧЕСКИЯ ФЕНОМЕНОЛОГИЧЕН МЕТОД КАТО ИДЕОГРАФИЧНА ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ПРОЦЕДУРА. Други разновидности на феноменологичния метод: Интерпретативен феноменологичен анализ (Interpretative Phenomenological Analysis) „Grounded” метод за анализ на смислови образования.	2 учебни часа

6.	РАЗНОВИДНОСТИ НА ТЕРАПЕВТИЧЕН КОНТАКТ С КЛИЕНТА: Характеристики на екстернализиращата и на интернализиращата беседа.	2 учебни часа
7.	МОДЕЛИРАНЕ СИТУАЦИЯТА НА ИЗБОР ПО ПРЕДПОЧИТАНИЕ ЧРЕЗ ТЕХНИКАТА „Q-SORT”. Теоретични основи и процедура на Q-сорт изследването.	2 учебни часа
8.	ФОРМИРАНЕ НА АЙТЕМНИ ПУЛОВЕ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА КОНКРЕТНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ ЧРЕЗ Q-SORT В ОБЛАСТТА НА ПСИХОЛОГИЯТА НА ЗДРАВЕТО.	2 учебни часа
9	ПРИЛОЖЕНИЕ НА ОСЕМЦВЕТНИЯ ТЕСТ НА М. ЛЮШЕР ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА ТЕКУЩ ЕМОЦИОНАЛЕН СТАТУС И ЗА РАЗКРИВАНЕ НА АКТУАЛНИЯ ЕМОЦИОНАЛЕН ПРОБЛЕМ.	2 учебни часа
10	ПРИЛОЖЕНИЕ НА ТЕСТА НА ЛЮШЕР ЗА ИДЕНТИФИКАЦИЯ НИВО НА РАБОТОСПОСОБНОСТ И БАЛАНСА НА ЛИЧНОСТНИТЕ СВОЙСТВА.	2 учебни часа
11	КОНЦЕПЦИЯТА НА КЕЛИ ЗА ПЕРСОНАЛНИТЕ КОНСТРУКТИ И НЕЙНИТЕ ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РАЗКРИВАНЕ НА КОНФИГУРАЦИЯТА ОТ СУБЕКТИВНИ СМИСЛИ. Техника на репертоарната решетка. Разбиране за "персонален конструкт" и неговите следствия. Констелативни, пропозиционални, суперординатни и субординатни конструкти	2 учебни часа
12	РАЗВИТИЕ НА ИДЕИТЕ ЗА ПЕРСОНАЛНИТЕ КОНСТРУКТИ С ИМПЛИКАТИВНАТА РЕШЕТКА НА ХИНКЪЛ. Изследвания с помощта на техниката на репертоарната решетка.	2 учебни часа
13	ТЕХНИКАТА НА «ПОМАГАЩИЯ ДИАЛОГ», РАЗРАБОТЕНА ОТ КАРЛ РОДЖЪРС. Функции на емпатията при общуването с клиента.	2 учебни часа
14	ИЗСЛЕДВАНЕ НА ВРЕМЕВИЯ ВЕКТОР В ИНДУВИДУАЛНОТО СЪЗНАНИЕ ЧРЕЗ МЕТОДИКАТА "ЖИЗНЕН ПАСИАНС".	2 учебни часа
15	ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА СЪЧЕТАВАНЕТО НА НОМОТЕТИЧНИЯ И ИДЕОГРАФИЧНИЯ ПОДХОД В ИНТЕГРАТИВЕН МОДЕЛ ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ В СФЕРАТА НА ПСИХОЛОГИЯТА НА ЗДРАВЕТО.	2 учебни часа

Изготвил програмата:

/ доц. д-р Иван Бардов /

Литература

- Бардов, И. (2005). Q-техниката – методична алтернатива в изучаването на субективността? Сборник от научни доклади на V национален конгрес по психология, 28-30 октомври, София, Изд. Софи-Р, с. 90- 96.
- Бардов, И. (2008). Принципи на херменевтиката: Възможности и ограничения за тяхното приложение в психологичното изследване. Сборник от научни доклади на V-ти национален конгрес по психология, София, 31 X – 02 IX. с.105-112.
- Бардов, И. (2010). Наръчник за работа с осемцветния тест на М. Люшер. София, Изд. Домино.
- Бардов, И. (2011). Бележки върху нетранзитивността в индивидуалните предпочитания. Сборник от научни доклади на VI-ти национален конгрес по психология, София, 18 - 20 XI, 162 -167.
- Бардов, И., Чернаев, А., Славов, И., Александрова, Цв., Троев, Д., Стойчева, В., Маринов, В. (2012). Съпоставка на показателя за тревожност от осемцветния тест на М. Люшер с показатели от въпросника на Ч. Спилбъргър. Сборник по клинична и консултативна психология, Първи национален конгрес по клинична и консултативна психология, София, 29. VI – 01. VII. 117-123.
- Бардов, И. (2014). Номотетичен и идиографичен подход в психологическото познание на личността: един възможен модел за интеграция. Сборник научни доклади на VII национален конгрес по психология, София, 30.10 – 02.11,
- Георгиева, Р. (2003). "Жизнен пасианс" – методика за изследване и терапия на екзистенциални проблеми. "Психологични изследвания", кн.1, 89–97.
- Георгиева, Р. (2012). Психотерапията на Карл Роджърс: Емпатичното терапевтично интервю. София, Издателство "Изток-Запад".
- Allport, G. W. (1955) *Becoming: Basic considerations for a psychology of personality*. New Haven, CT. Yale Univ. Press.
- Allport, G W (1962) The general and the unique in psychological science. *Journal of Personality*, 30, 405-422.
- Allport, G. W. (1968). *The person in psychology. Selected essays*. Boston: Beacon Press.
- Bannister D., Fransella F. (1977). *A Manual for Repertory Grid Technique*. Academic Press.
- Bem, D. J. (1983). Constructing a theory of the triple typology: Some (second) thoughts on nomothetic and idiographic approaches to personality. *Journal of Personality*, 51, № 3, 566-577.
- Grice, J. W. Jackson, B. J., McDaniel. B. L. (2006). Bridging the Idiographic-Nomothetic Divide: A Follow-Up Study. *Journal of Personality*, 74, № 4, 1191-1218
- Eaves Y. D. A synthesis technique for grounded theory data analysis. *Journal of Advanced Nursing*, 2001, 35, № 5, 654-663
- Giorgi, A. (1997). The Theory, Practice, and Evaluation of the Phenomenological Method as a Qualitative Research Procedure, *Journal of Phenomenological Psychology*, 28, 236-260.
- Glaser B.G. & Strauss A.L. (1967). *The Discovery of Grounded Theory*. Aldine, Chicago.
- Hermans, H. J. (1988). On the Integration of Nomothetic and Idiographic Research Methods in the Study of Personal Meaning. *Journal of Personality* 56, №4, 785-812
- Hermans, H.M., Rijks. T. J., Kempen, H. G. (1993). Imaginal dialogues in the self. *Journal of Personality*, 61, 207-236.
- Mischel, W., & Peake P. K. (1982). Beyond deja vu in the search for cross consistency. *Psychological Review*, 89, 730-755.
- Rogers, J. H., Widiger, T. A. (1989) Comparing Idiographic, Ipsative, and Normative Indices of Consistency. *Journal of Personality*,. 57, № 4, 847-869
- Saville B. K., Buskist W. Traditional Idiographic Approaches: Small-N Research Designs. In: Stephen F. Davis (Ed.) *Handbook of Research Methods in Experimental Psychology*, John Wiley & Sons, 2003, Chapter four, pp. 65 -82
- Smith, J. A., Osborn, M. (2004). Interpretative phenomenological analysis. In G. Breakwell (ed) *Doing Social Psychology* Oxford: Blackwell. pp 229-254.
- Yin, R. K. (1989). *Case Study Research: Design and Methods*. Beverly Hills, CA: Sage.